

VIEŠAS VISUOMENĖS SUPAŽINDINIMAS SU PLANUOJAMOS ŪKINĖS VEIKLOS – VĖJO ELEKTRINIŲ PARKO ĮRENGIMO PASVALIO R. SAV., PUŠALOTO SEN. IR PANEVĖŽIO R. SAV., PANEVĖŽIO SEN. – POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO ATASKAITA

PROTOKOLAS

2025 m. sausio 14 d.

SUSIRINKIMO VIETA: Panevėžio rajono savivaldybės ir Panevėžio rajono savivaldybės Panevėžio seniūnijos bendroje patalpose, Vasario 16-osios g. 27, Panevėžys, ir internetinės vaizdo transliacijos būdu, prisijungimo adresas:

<https://us06web.zoom.us/j/86790298111>

SUSIRINKIMO LAIKAS: 2025 m. sausio 8 d. nuo 17:00 val., baigėsi 18:00 val.

DALYVAUJA:

1. Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos rengėjas: Liutauras Stoškus, VŠĮ „Darnaus vystymosi centras“ direktorius.
2. Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos rengėjo atstovai: Žemyna Gudžiūnaitė, UAB „ARCHSTUDIJA“ projektuotoja (**susirinkimo pirmininkė**).
3. Poveikio aplinkai vertinimo organizatorius: Inga Baronienė, UAB Eurostat 1 įgaliotas atstovas (**susirinkimo sekretorė**).
4. Panevėžio rajono savivaldybės gyventojai, seniūnijos atstovai, taip pat nuotoliniu būdu prisijungę asmenys (dalyvių sąrašai pridedami).

SVARSTYTA :

Vėjo elektrinių parko įrengimas Pasvalio rajono savivaldybėje, Pušaloto seniūnijoje ir Panevėžio rajono savivaldybėje, Panevėžio seniūnijoje.

ATASKAITOS PRISTATYMAS:

1. Žemyna Gudžiūnaitė, UAB „ARCHSTUDIJA“ projektuotoja, pristatė UAB „ARCHSTUDIJA“ visuomenės sveikatos specialistės Ramunės Poliakovienės parengtą poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dalį. Buvo pristatyti triukšmo bei šėšėliavimo vertinimo skaičiavimai, jų įvesties duomenys ir rezultatai. Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ yra reglamentuotas nakties metu leidžiamas triukšmo lygis – 45 dB(A). Šioje zonoje nėra nei gyvenamosios paskirties pastatų, nei visuomeninės paskirties objektų. Buvo atlikti triukšmo modeliavimai visoms keturioms vėjo elektrinių išdėstymo alternatyvoms, nustatyti maksimalūs galimi triukšmo lygiai artimiausiuose gyvenamuose pastatuose. Pagal visų alternatyvų skaičiavimų rezultatus triukšmo norma gyvenamuose pastatuose nėra viršijama ir todėl poveikio mažinimo priemonės taikomos nebus. Atliekant vertinimą leistina šėšėliavimo trukmės norma priimta remiantis Vokietijoje naudojamomis metodikomis ir pagal jas gyvenamojoje aplinkoje negali viršyti 30 valandų per metus. Pagal „H“ (hipotetinė, maksimalių parametru) alternatyvos skaičiavimų rezultatus, šėšėliavimas kai kuriuose gyvenamuose pastatuose viršys 30 val. per metus ir todėl daliai vėjo elektrinių bus privaloma taikyti poveikio mažinimo priemonės – šėšėliavimo mažinimo (stabdymo – shadow shut-down) mechanizmą. Skaičiavimai atlikti Danijos mokslininkų sukurta WindPRO licencijuota programa, ji yra taikoma visame pasaulyje atliekant vėjo elektrinių poveikio visuomenės sveikatai vertinimus ir kitus tyrimus, modeliavimus. Remiantis metodine medžiaga, kitų šalių praktika ir moksliniais tyrimais, neigiamo elektromagnetinės spinduliuotės ir infragarso poveikio greta esantiems gyventojams nebus. Kiti veiksniai, tokie kaip profesinės rizikos, statybos darbų ir ekstremalių situacijų rizika, bus valdomi laikantis darbo saugos reikalavimų. Planuojamas vėjo elektrinių parkas neįtakos visuomenės sveikatos būklės pablogėjimo. Visos nagrinėjamos alternatyvos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo požiūriu yra lygiavertės, kadangi pritaikius poveikio mažinimo priemones bus išlaikomos visos normos. Pagrindine pasirenkama efektyviausia – „H“ alternatyva.
2. Liutauras Stoškus, VŠĮ „Darnaus vystymosi centras“ direktorius, supažindino su planuojamos ūkinės veiklos vieta, pristatė atliktus tyrimus, galimą poveikį biologinei įvairovei, kraštovaizdžiui, gamtiniam

karkasui, rekreacijai, kultūros paveldo vertybėms ir nekilnojamam turtui. Ataskaitoje buvo nagrinėjamos 4 alternatyvos (trys realiai egzistuojantys vėjo elektrinių modeliai ir viena teorinė, apjungianti visų galimų modelių maksimalias charakteristikas). Šios alternatyvos buvo lyginamos su „nuline“, „nieko nedarymo“ alternatyva.

Iki 35 vėjo elektrinių (VE) parkas yra planuojamas per du Panevėžio ir Pasvalio rajonus. Planuojamos ūkinės veiklos teritorija yra išsidėsčiusi žemės ūkio paskirties teritorijoje į pietus nuo 2930 kelio ties Pasvaliu ir į vakarus nuo 3005 kelio esančio Pasvalio bei Panevėžio rajonuose. Pietine teritorijos dalimi teka Lėvu. Teritorija yra miškinga. Greta teritorijos iš vakarinės pusės yra prigludęs Šermukšnių durpyno botaninis-zoologinis draustinis, kuriame saugomi mažieji ereliai rėksniai, vapsvaėdžiai, vištvanagiai, teterviniai ir kiti paukščiai.

Didžiausias būtų Puodžiškių, Aukštakiškio, Puziniškio, Jakūbonių, Staroliškio, Eimuliškio, Pazūkų, Barklainių, Ažagų, Devynšakio miškų masyvas, kuris yra ūkinis ir didžiąja dalimi valstybinis. Jame yra išskirtų kertinių buveinių ir buveinių apsaugai svarbios teritorijos Švaininkų miškai plotai. Apie šį miškų masyvą yra išdėstyta didžioji planuojamo VE parko dalis. Miškai daugiausia lapuočių ir mišrūs.

Žemėnauda PŪV teritorijoje mažaskaidė. Sklypai – daugiausia vidutinio dydžio ir dideli, praktiškai vien ariami su sėjomaina. Daugiamečių pievų ar ganyklų kiek daugiau yra pietinėje teritorijos dalyje. Ūkininkaujama intensyviai.

Poveikis biologinei įvairovei yra nagrinėjamas įvairiais aspektais: augavietėms, Europos Bendrijos svarbos buveinėms, biotopams, paukščiams ir šikšnosparniams, saugomoms teritorijoms. VE parkas nepatenka į saugomų rūšių augavietes, Europos Bendrijos svarbos buveines (projektuojamos dirbamuose laukuose), todėl poveikio joms nebus.

Dideli lapuočių ir mišrių miškų masyvai sudaro neblogas sąlygas plėšriesiems paukščiams veistis. Planuojamo VE parko aplinkoje buvo stebėti perintys plėšrieji, gandriniai paukščiai. VE buvimas jų lizdinėje aplinkoje kelia tiesioginę grėsmę ir gali daryti reikšmingą poveikį jų populiacijoms.

Poveikis plėšriesiems ir sklandantiems paukščiams galimas ir priešlizdiniu ar polizdiniu - migraciniu laikotarpiu. Suplanuotos VE yra arti miškų, kuriose yra žinomų ir potencialių plėšriųjų paukščių perėjimo vietų. Todėl dar besilaikančių lizdinėje aplinkoje ar ieškančių plotų naujoms lizdavietėms plėšriųjų paukščių populiacijos gali patirti vidutinio reikšmingumo, t.y. turinčio tam tikro sistemiskumo bruožų, poveikį. Šis poveikis gali būti reikšmingas teritorijose, kurios dėl savo hidrologinio režimo ir atitinkamos ūkinės veiklos migracijos laikotarpiais tampa nuolatiniams padidintos traukos vietomis. Tokia būtų šiaurinė PŪV teritorijos dalis.

Įvertinta, kad iš viso 26 elektrinės gali daryti reikšmingą neigiamą poveikį paukščių populiacijoms ir todėl tose elektrinėse turi būti taikomos atitinkamos poveikio mažinimo priemonės – elektrinių išjungimas paukščių perėjimo laikotarpiu ir automatiniai elektrinių stabdymo davikliai, kurie gali inicijuoti elektrinių sustabdymą potencialaus susidūrimo su paukščiais atvejais.

PŪV teritorijoje nėra didelių vandens telkinių, todėl poveikio žiemojantiems paukščiams parkas nedarys.

Paukščių migracijos srautų intensyvumas būsimo VE parko teritorijoje yra nedidelis. Tą nulemia tyrimų teritorijoje vyraujantis atviras, lygus, intensyviai žemės ūkio veiklai naudojamas, gana monotoniškas kraštovaizdis, kuriame paukščiai migruoja plačiu frontu ir nesiformuoja intensyvios migracijos srautai, t. y. nėra išreikštų paukščių migracinių srautų vietų.

Teritorijoje nepastebėti labai dideli skrendančių gulbių, žąsų, gervių būriai. Žvirblių paukščių migracija tiriamuoju laikotarpiu irgi nebuvo labai intensyvi, dažniausiai gausesnius būrius sudaro kikeliai, karveliniai paukščiai, varniniai paukščiai, pempės, varnėnai. Stebimi vietiniai dagilių perskridimai žemame aukštyje renkantys mitybos plotus pakelėse, prie melioracijos griovių.

VE parkas ribojasi su Šermukšnių durpyno botaniniu-zoologiniu draustiniu, todėl reikšmingas poveikis jame saugomoms vertybėms - į Raudonąją knygą įrašytoms vapsvaėdžiams, mažiesiems ereliams rėksniams – yra tikėtinas.

Poveikis kraštovaizdžiui yra vertinamas, ar vėjo elektrinės nepatenka į labai didelio ir didelio estetinio potencialo kraštovaizdį ir ar nėra artimesniu atstumu nei 10 kartų padaugintas elektrinės stiebo aukštis

nuo kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų vertingiausiuose kraštovaizdžio arealuose. Poveikio vertingiausioms kraštovaizdžio zonoms ir panoramoms nebus, todėl poveikis kraštovaizdžiui vertinamas kaip nereikšmingas.

Poveikio gamtiniam karkasui ir rekreaciniams ištekliams nebus. Taip pat poveikis nebus daromas kultūros paveldo objektų vertingosioms savybėms. PŪV poveikis kelių infrastruktūrai bus teigiamas, o nekilnojamo turto kainoms priklauso nuo daugelio subjektyvių veiksnių, įskaitant gyventojų požiūrį į elektrines, ir negali būti vienareikšmiškai vertinamas.

3. Po pranešimų pristatymo dalyviams iškilo klausimų pranešėjams, žemiau pateikta lentelė su klausimais ir atsakymais.

Eil. Nr.	Suinteresuota visuomenė (fiziniai ar juridiniai asmenys)	Suinteresuotos visuomenės sugrupuotų pasiūlymų pobūdis pagal temas	Suinteresuotos visuomenės pasiūlymų motyvuotas įvertinimas
1.	2.	3.	4.
Pastabos/klausimai užduoti viešo ataskaitos aptarimo metu			
Klausimai gauti iš salės			
1.	Panevėžio seniūnijos seniūnas	Nuo ko priklauso skleidžiamas triukšmas?	Triukšmas priklauso nuo vėjo elektrinės modelio, kokį ji skleidžia gondolos viršuje. Įdomus dalykas, jog žmonės galvoja, kad kuo vėjo elektrinė yra mažesnė, tuo triukšmas yra mažesnis, o iš tiesų yra atvirkščiai, nes triukšmo šaltinis yra žemiau ir gaunasi, kad triukšmas yra skleidžiamas kaip tik didesnis. Kuo aukštesnė jėgainė, tuo mažesnis triukšmas. Šiuolaikinių vėjo jėgainių sparnai yra itin ploni ir su tokiais dantukais, tam kad dar labiau sumažinti triukšmą.
2.	Panevėžio seniūnijos seniūnas	Ar sklypai yra išperkami?	Ne, nuomojami ilgalaikė nuoma.
3.	Panevėžio seniūnijos seniūnas	Kaip su bitėmis? Ar nebijo vėjo jėgainių?	Ne, tikrai nebijo, taip aukštai jos nekyla, paprastai skrenda pažeme. O triukšmas joms poveikio nedaro.
4.	Panevėžio seniūnijos seniūnas	Ar būna paukščių susidūrimų su elektrinėmis?	Taip, yra tokių atvejų. Vykdomas žuvusių paukščių monitoringas Lietuvoje rodo, kad nuo susidūrimo su elektrinėmis žūsta įvairių rūšių paukščiai. Tame tarpe ir tie, kurių apsaugai skiriamas ypatingas dėmesys – mažieji ereliai rėksniai.
5.	Panevėžio seniūnijos seniūnas	Kurias Panevėžio seniūnijoje suplanuotas vėjo elektrines reikia stabdyti?	Dėl galimo reikšmingo poveikio paukščiams jų perėjimo laikotarpiu reikėtų stabdyti penkias elektrines, kurios yra suplanuotos tarp miškų.
6.	Panevėžio seniūnijos seniūnas	Ar yra numatyti nuomos kainų tarifai?	Taip, yra.
7.	Panevėžio seniūnijos seniūnas	Koks vėjo elektrinės stiebo aukštis?	Nuo 140 iki 180 metrų.
8.	D [redacted]	Viena elektrinė nepatenka į specialiojo plano potencialias teritorijas vėjo elektrinių statybai. Ar yra teisės aktas	Taip, yra atsakingųjų institucijų išaiškinimas, kad planuojamos elektrinės gali nepatekti į joms numatytas teritorijas specialiajame plane, bet statyti jas yra leidžiama.

		numatantis išduoti leidimą statyti?	Apibendrintai galima pasakyti, kad jeigu teritorijų planavimo dokumentuose nėra nurodyta, kad kitose zonose yra draudžiama statyti, tokiu atveju jos gali būti statomos ir už numatytų teritorijų ribų.
9.	Panevėžio seniūnijos seniūnas	Atvežant elektrines yra naudojamas sunkiasvoris transportas. Kaip bus su seniūnijos keliais?	Yra rengiamas atskiras privažiavimo kelių projektas. Projektas derinamas su savivaldybe, kelių direkcija, gaunami leidimai. Ten, kur keliai yra nepritaikyti sunkiasvorei technikai, jie turės būti stiprinami.
Klausimai gauti nuotoliniu būdu			
10.	Klausimų iš dalyvių prisijungusių nuotoliniu būdu gauta nebuvo.		

PRIDEDAMA:

1. Susirinkimo dalyvių sąrašai (*neviešinama*);

Susirinkimo sekretorius: Inga Baronienė

Susirinkimo pirmininkas: Žemyna Gudžiūnaitė